

39

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
POËTICA FACULTATE
COLUMELLÆ;

QUAM,

VENIA AMPLISS. FACULT. PHILOS. ABOËNS.
PRÆSIDE

JOH. FREDR. WALLENIO,

*Eloqu. Professore Publ. & Ord. Imper. Ord. de S. Wolodimiro
in quarta classe Equite, Societt. Oecon. Imp. Fenn. atque
Reg. Wermel. nec non Societ. Patriot. Holm. Membro, &
Societ. Latin. Jenens. Socio Honorario,*

PRO GRADU PHILOSOPHICO

P. P.

AXELIUS GABRIEL SjöSTRÖM,

Stip. Publ. Tavastensis,

In Auditorio Medico die VII Jun. MDCCCXV,

h. a. m. confvetis.

ABOË, TYPIS FRENCKELIANIS.

DISEPTATIO ACADEMICA

IN
FACULTATE
COLUMBIANA

PRÆSIDENTI
JOHANNI FREDERICO WILHELMO

1850

ALEXANDER GARNIER

In Aethiopia...

ABOBI, TRINIS FRONCKELI...

*Me mea Calliope — — — — —
— — — parvoque jubet decurrere gyro,
Et secum gracili connectere carmina flo,
Quæ canat inter opus, musa modulante, putator
Pendulus arbutis, olitor viridantibus hortis.*

|COLUMELLA.

Notabilis apud Romanos Rei Rusticæ Scriptor L. JUNIUS (a)
MODERATUS COLUMELLA cum inter suorum temporum
viros nominet (b) CORNELIUM CELSUM & SENECAM, floruisse
circa sæculi a Christo nato primi medium judicatur, & CLAU-
DIO Imperatore regnante scripsisse. Oriundus erat Gadi-
bus (c), patrumque — nam de patre nusquam injicitur men-
tio

A

tio

-
- a) JULIUM, per errorem aut scriptionis aut typographi, appellat J.
A. ERNESTI in Bibliotheca Latina Fabriciana T. II. p. 71. Sic &
C. F. v. BLANKENBURG in J. G. SULZERS Allgemeine Theorie der
Schönen Künste 3:r Theil p. 183.
- b) L. I. c. 1. f. 14. L. III. c. 3. f. 3. Loquitur & de TIBERIO, sed
ut jam mortuo L. XI. c. 3. f. 52.
- c) L. VIII. c. 16. f. 9. L. X. v. 185.

tio — habuit M. COLUMELLAM, acris ingenii virum, simulque & illustribus disciplinis eruditum & diligentissimum Bæticæ provinciæ agricolam (*d*), a quo igitur videtur mature fuisse ejusdem rei & magno inflammatus studio & artes bene edoctus. Possedit & in Hispania Pyrenæis vicina (*e*) prædium Ceretanum, &, postquam migrasset Romam, etiam in Ardeatino, Carfeolano & Albano agro (*f*); itinereque in Ciliciam & Syriam facto (*g*), multisque Italiæ partibus peragratis, plura in dies de harum regionum climate & solo hujusque cultura partim rescivit, partim ipse expertus est. Nec minus is idoneis auctoribus, CATONE, VARRONE, VIRGILIO, CELSO, JULIO GRÆCINO, SASERNA, CN. TREMELLIO SCROFA, JULIO ATTICO, HYGINO, LICINIIS STOLONE & MÆNATE, DIONYSIIS, C. MATIO, M. AMBIVIO, DEMOCRITO, XENOPHONTE, EPICCHARMO *Syracusano*, DIOPHANE, MNASEA, PAXAMO, BOLO *Mendefio*, HAMILCARE, MAGONE, aliisque, legendis profecit: quos &, cum merita laude fraudatum vellet neminem (*h*), sæpe, & forte, quam fuisset opus, sæpius, testes citavit. His omnibus subsidiis instructus, nec a Geometrarum scien-

d) L. II. c. 16 (apud SCHNEIDERUM 15) f. 4. L. V. c. 5, f. 15. L. VII. c. 2. f. 4.

e) Non esse ad loca COLUMELLÆ L. III. c. 3. f. 3. c. 9. f. 6, de Cæretibus Etruriæ, sed de Ceretanis s. Cerretanis Hispaniæ citerioris (PLIN. H. N. L. III. c. 4.) cogitandum, primus, quantum scimus, demonstravit PHIL. BEROALDUS, idemque ad priorem horum agnovit Jo. GOTTL. SCHNEIDER (Scriptorum R. R. T. II. P. II, p. 143), unde magis etiam miremur, Præfationis pag. 3, Ceretanum illud in Sardinia poni.

f) L. III. c. 9. f. 2, 4.

g) L. II. c. 10. f. 18.

h) L. III. c. 10. f. 20.

scientia, quam tamen sibi non vindicat (*i*), imparatus, sed propriæ experientiæ, & in universum præsentis domini oculo plurima tribuens (*k*), opus componere aggrediebatur, quod totius rei rusticæ complecteretur præcepta maxime necessaria (*l*), & sic ea exsequebatur plenius, quæ ante jam duobus (*m*) libris, quorum alter de Agrorum cultu periit, alter, ad EPRIUM MARCELLUM scriptus (*n*), de Arboribus, superstes est, tractarat. Scripserat & libros, incerto numero, adversus Astrologos (*o*), opusque meditabatur unius libri de lustrationum ceterorumque sacrificiorum, quæ pro frugibus fiebant, more prisca usurpato (*p*), quod tamen consilium an perfecerit necne, ignoratur. In singulis vero ingenii sui diligentiaque operibus latinitate stiloque usus est tam cultis, tam tersis, ut inter omnes rusticæ rei magistros facundissimus haberetur (*q*),

A 2

tan-

i) L. V. c. I. f. 4.

k) L. I. c. 2. f. 1. sq. L. II. c. 10. f. 11. sqq. L. III. c. 2. f. 8. c. 3. f. 3, 13 sq. c. 9. f. 6. c. 10. f. 18. c. 20. f. 6. c. 21. f. 4. L. IV. c. 2. f. 5. c. 18. f. 1. L. V. c. 4. f. 1. L. XII. c. 20. f. 7. c. 39. f. 1. &c.

l) L. I. Præf. f. 33. L. V. c. I. f. 1. L. VI. Præf. f. 6. L. XII. c. 57. (59) f. 6.

m) Sedecim in universum COLUMELLÆ libros loquitur CASSIODORUS in Institutionibus ad divinas lectiones cap. 28, sed numerum corruptum esse suspicatur ERNESTI l. c. p. 72.

n) Evidentum hoc dedit SCHNEIDER l. c. p. 672 sq.

o) L. XI. c. I. f. 31.

p) L. II. c. 22 (21) f. 5. sq.

q) COLUMELLÆ abundavit dicendi facultas; VEGET. Art. Veter. Præfat.

tantumque prodidit & honestatis morumque bonorum amorem, & socordis luxuriosæque sui temporis hominum vitæ averfationem, ut, quamvis ferus videri nollet tot jam sæculorum cafigator, temperare tamen nequiret sibi, quominus de pefumdata antiquorum difciplina fubinde jaceret querelas (r).

Sunt autem majoris illius a MODERATO nostro profecti operis Libri numero duodecim, & PUBLIO SILVINO, alius cujusdam Ceretani fundi pofseffori (s), infcripti fenfimque miffi. Sunt quoque, ut ipfi rei naturæ propofitoque Auctoris convenientiffimum erat, profa oratione fere omnes exarati, &, quod defideraverat CLAUDIUS AUGUSTALIS (t), id in hortorum etiam cultu exponendo ita effectum, ut ne de illo quidem defiderarentur foluto fermone compofita præcepta (u); at GALBIONI tamen cuidam & maxime SILVINO, pertinaciter expetenti ver-

f. 3. *Eloquens ac facundus illabitur difertis potius quam imperitis accommodus; CASSIODOR. l. c. Relpicere videntur ultima hæc verba ad id, quod a PALLADIO (L. I. c. 1. f. 1.) dictum eft (Pars eft prima prudentiæ, ipfam, cui præcepturus fis, æftimare perfonam; neque enim formator agricolæ debet artibus & eloquentiâ rhetores æmulari, quod a plerisque factum eft, qui dum diferte loquuntur ruflicis, afsecuti funt, ut eorum doctrina nec a difertiffimis poffit intelligi: fed nos recidamus præfationis moram, ne, quos reprehendimus, imitemur), quoque pungi COLUMELLA exiffimatur.*

*) L. I. Præf. f. 5. fq. 15. fqq. L. VIII. c. 8. f. 10. c. 16. f. 6. L. X. Præf. f. 2. L. XII. Præf. f. 9. fq.

s) L. III. c. 3. f. 3. c. 9. f. 6.

t) L. XI. c. 1. f. 1.

u) L. V. c. 8-12. L. XI. c. 3; De Arboribus c. 17-30.

versificationis Columellianæ gustum (v), in tantum indultum, ut idem argumentum versu retractandum sibi sumeret egregium in amicos facilitate notabilis scriptor. Neque vero imparatum eum ad hoc negotium accessisse, & ipse ejus stilus docet non solum ad oratoriam ubertatem, sed ad vividiores quoque poëseos picturas exprimendas nonnunquam pronior (x), & rara in homine ruricola elegantioris tam literaturæ quam artis notitia (y). Nec mediocres rei exsequendæ admovisse faces censeatur VIRGILIUS, qui quippe, Georgicorum IV:to, laborum fini jam proximus, terdenis tantum versibus cecinerat, quæ pingves hortos ornaret colendi cura, & quia spatiis exclusus erat iniquis, præterierat reliqua aliisque post se memoranda reliquerat: *cujus igitur ex voluntate, & quasi numine instigante, pigre sine dubio propter difficultatem operis, verumtamen non sine spe prosperi successus aggressum se profiteretur COLUMELLA noster tenuem admodum & pene viduatam corpore materiam, quæ tam exilis sit, ut in consummatione quidem totius operis annumerari veluti particula possit laboris, per se vero & quasi suis finibus terminata nullo modo conspici* (z). De ipso autem COLUMELLÆ poëmate valde variant judicia: censente ex. gr. GEORGIO ALEXANDRINO hortorum doctes

v) L. IX. c. 16, f. 2. L. XI. c. 1, f. 2. L. X. Præf. f. 3.

x) Exemplorum loco affert GESNERUS in Præfatione ad Scriptores Rei Rusticæ veteres Latinos, Editionis Ernestianæ p. VIII (quam confer), L. III. c. 10, f. 9, sqq. c. 21, f. 3. L. VII. c. 12, f. 1. L. VIII. c. 8, f. 10.

y) L. I. Præf. f. 30, sq. Eandem nostri cum politioribus studiis familiaritatem testatam pluribus in locis facit ipse Liber Decimus.

z) VIRGIL. Georg. L. IV. v. 116 sqq. & 147 sq. COLUMELL. L. X. Præf. f. 3, sq.

tes eo esse tam scite tamque copiose absolutas, ut cum Poëta Mantuanus illorum rationem aliis relinqueret commemorandam, de COLUMELLA divinasse videatur, GESNERO ac NOLTENIO venustum illud & elegans aut saltem non infelix prædicantibus, & omnium cumulatissime laudante THEODORO BEZA (a), at contra culpante jam ANGELO DECEMBRIO, & hodiernos inter intellectu fere difficilius quam NICANDRI verus pronuntiante CURT. SPRENGEL (b), sed acrius etiam reprehendente JOH. HENR. VOSS: persuadente nempe sibi, VIRGILIUM, non propter carminis ad exitum festinantis angustias, sed quia exsangvis & varietatis parum habens ipsi videretur ejusmodi argumentum, hortorum disciplinam prætermisisse, falsoque credidisse & COLUMELLAM & GARGILIUM MARTIALEM id esse aut sibi aut alii cuiquam dictum, ut Penelopeiam istam consulto abruptam telam pertexerent; nec felicius cessisse rem aut REN. RAPINO (c) aut JAC. VANIERIO (d) aut WILH. MASONO (e) aut ipsi JAC. DELILLE (f), quorum conamina quanto sint

a) Hoc Epigrammate:

*Orphea mirata est Rhodope sua fata canentem,
Si modo Virgiii carmina pondus habent.
Tu vero, Juno, silvestria rura canendo
Post te ipsas urbes in tua rura trahis.
O Superi, quales habuit tum Roma Quirites,
Quum tam facundum viderit agricolam!*

b) Historia Rei Herbariæ T. I. p. 149.

c) Hortorum Libri IV, Paris. 1665, 4:0.

d) Prædium rusticum Libris XIV, Paris. 1707, 12:0.

e) The English Garden, Lond. 1772—1781, 4:0.

f) Les Jardins ou l'Art d'embellir les paysages, Paris 1782, 4:0, 8:0, 16:0. Ejusdem Auctoris est L'homme des champs ou les Géographiques Françaises, Strasb. & Paris 1800, 4:0, 8:0, & 12:0.

sint Virgilianis frigidiora, haud fore obscurum existimat (g). At vero utcumque de principatu MARONI decernendo omnes facile consentiant, non desunt tamen in Vossiana illa censura talia, de quibus possit etiam in alteram partem haud improbabiler disputari.

Videtur omnino Voss assentientem sibi habere etiam majorem PLINIUM, qui Vitium & Vini naturam culturamque docere aggressus, significatoque se non deterritum iri quarundam rerum humilitate, hæc addit: *quamquam videmus VIRGILIUM, præcellentissimum vatem, ea de causa hortorum dotes fugisse, e tantisque, quæ retulit, flores modo rerum decerpisse, beatum felicemque gratiæ quindecim omnino generibus uvarum nominatis, tribus oleæ, totidem pirorum, malo vero tantum Assyrio, ceteris omnibus neglectis* (h): sed reapse minus tamen, quam videtur, conveniunt. Licebat solute scribenti PLINIO, immo & oportebat eundem, per singulas etiam minutissimas propositi sui partes ire: non licebat idem Poëtæ, ne didactico quidem. Tentabat & hic, idque feliciter sane, tenues res verbis vincere, & addere angustis honorem (i), sed excidisset conatu, &, quod pejus est, migrasset Carminis leges, si idem in omnibus efficere tentasset: quod quam perpexerit ipse bene, versus docent II:di Libri 42, 44, & 103 atque hunc proxime insequens,

Notæ

g) Des P. VIRGILIUS MARO Landbau, 4 Gefänge, übersetzt und erklärt von J. H. Voss, Eutin und Hamb. 1789 p. 252, 258.

h) Hist. Nat. L. XIV. c. I. cfr. L. XIX. c. 19. f. 3. Ne adderet PLINIUS, brevius a VIRGILIO (Moret. v. 61 — 90) describi etiam SIMULI hortum, id obstitisse videtur, quod non posset non ipse percipere, haud esse hoc propter rerum humilitatem factum.

i) VIRGIL. Georg. L. III. v. 289 sq. cfr. L. IV. v. 6 sq.

Non ego cuncta meis amplecti verbis opto:

— — — ades, & primi lege littoris oram!

Sed neque quam multæ species, nec nomina quæ sint,

Est numerus, neque enim numero comprehendere refert.

Multa igitur is & sciens & scienter omisit, neque id in hortensi re sola, sed & in agriculture, in pecuaria re, in mirabili apum artificio: nec tamen urgeri ullo modo debet, licere in prima illa, præter viginti fere arborum florumque genera ab ipso memorata, nihil. Hinc neque id persuaderi nobis patimur (quod quippe a candida VIRGILII anima alienissimum judicamus), voluisse ipsum, propositio fallace quodam temerarii laboris invitamento, deviorum illecebris irretire imprudentes, aut ad spem talium audendorum insidiosè sollicitare, quæ ipse a nemine audenda esse sensisset; & quamquam habent omnino res ad humiliora illa communis vitæ negotia pertinentes haud magnam cum augustiore Poëtes specie cognationem, non carent tamen eadem aut colore quodam poëtico aut leniore saltem quadam capiendi delectandique vi, utraque toties conspicua & quantum satis valida futura, quoties non adscitio rem ornare fuco, sed ipsam rei poëticam faciem detegere & videndam præbere aliis valuerit sublimius vatis ingenium^(k).

Neque

*) Eh quoi! cet art charmant (du jardinage), le plus doux & le plus vertueux de tous; cet art, que j'ai appelé ailleurs le luxe de l'agriculture, que les poëtes eux-mêmes ont peint comme le premier plaisir du premier homme; ce doux & brillant emploi des richesses des saisons & de la fécondité de la terre, qui charme la solitude vertueuse, qui amuse la vieillesse detrompée, qui présente la campagne & les beautés agrestes avec des couleurs plus brillantes, des combinaisons plus heureuses, & change en tableaux enchanteurs les scènes de la nature sauvage & négligée, seroit sans intérêt! MILTON, le TASSE, HOMÈRE ne pensoient pas ainsi, lorsque dans leurs poëmes immortels ils épousoient sur ce sujet les tré-

Neque horum omnium ignarus fuit COLUMELLA ipse, sed cum perspiceret multa argumenti sui membra tam esse exigua, ut ex incomprehensibili illa quasi arenæ parvitate funis effici non posset (l), haud pauca, quæ nitescere posse desperabat, sciens præterit, copiosius alibi aut jam exposita aut deinceps exponenda (m).

GARGILIUM MARTIALEM quo pacto poëtis iis, qui in explende continuandoque VIRGILIO fuere occupati, annumerare potuerit Voss, non potest non mirum videri. Nam etfi ad Georgicorum Mantuani L. IV. v. 148 hæc SERVIUS adscripsit verba (inepta satis): GARGILIUM MARTIALEM significat, narraturque hic a CASSIODORO (n), de hortis scripsisse pulcherrime, & nutrimenta olerum & virtutes eorum diligenter exposuisse, appellat tamen Scylacius ille hoc ejus opus non carmen, sed commentarium, quemadmodum nec metrici quidquam præ se ferunt aut illa ipsius de hortis loca, quorum

B haud

sors de leur imagination. = VIRGILE, dans ses Géorgiques, a fait d'un vieillard, qui cultive au bord du Galèse le plus modeste des jardins, un épisode charmant, qui ne manque jamais son effet sur les bons esprits & les âmes sensibles aux véritables beautés de l'art & de la nature. DEUILLE, l'Homme des champs, Paris 1804, Préface p. 12 sq. Neque sane verendum non est, ne, si poëtis omne demseris hortensium canendorum jus, totum quoque sustuleris Didactici Carminis genus. Non asurgit illud, nec asurgere aut curat aut debet ad augustioris poëseos majestatem: at locus est & pluribus umbris, & erit illi quoque non parvæ rei honos. Superat stella stellam magnitudine, sed luce tamen quæque fulget sua nec exstinguenda,

- l) L. X. Præf. f. 4.
- m) Pag. 4 not. 2)
- n) L. c.

haud parvum numerum suis de re rustica libris inferuit PAL-
LADIUS, aut superstes de cura boum fragmentum, ut taceamus
Historiam ejusdem GARGILII, jam diu deperditam, fuisse non
versibus sed prosa, & ne diserte quidem (o), scriptam,
Quid vero VIRGILIO dignum aut præstitisse aut non præsti-
tisse judicandi sint RAPIN (p), VANIERE, MASON & DELILLE,
de eo nihil jam attinet quærere, nec, si constiterit haud esse
Hortorum culturam poëticae tractationi aptam, quæsisisse præ-
tium erit unquam. In COLUMELLA solo nosmet morabimur.

Est autem œconomia carminis ab ipso profecti hujusmo-
di. Post breve exordium, idque totum fere Virgilianis ver-
bis (q) expressum, incipit poëta mox v. 6 de commoda
horti fede eligenda præcipere; deinceps a v. 27 de eodem
muniendo atque custodiendo. Jam ad propositum accedens
propius, Musas invocat v. 35—40, harumque auxilio confusus
de hortensis soli agit ad dapilem proventum præparandi ra-
tione v. 41—93, hisque subnectit v. 94—102 florum, v.
103—109 medicarum & v. 110—139 culinæ inservientium
herbarum pangendarum spargendarumve præcepta. Tum cu-
ram

o) FLAVIUS VOPISCUS. in Probo c. 2.

p) Profitetur hic ipse se VIRGILII imitorem, his versibus:
*Vatibus ignotam nam me novus incitat ardor
Ire viam, magno quæ primum ostensa Maroni,
Extremo cum vela trahens sub fine laborum,
Italica pingves hortos quæ cura colendi
Ornaret, canere agricolis populoque parabat.
Fas mihi divini tantum vestigia vatis
Posse sequi, summoque volans dum tendit Olympo,
Sublimem aspicere. Et longe observare tuendo.*

q) Georg. L. I. v. 1, 12. L. III. v. 1, 440. L. IV. v. 1, 147 sq.

ram tradit terræ post seminationem peractam impendendam v. 140—154; jamque ad ea, quæ singulis anni temporibus agenda sunt, delabitur. Proponit igitur primo v. 155—310 veris (a cuius v. 194 fqq. in magnificentiorem speciem excurrente descriptione revocat ipse semet v. 215—229) negotia atque curas, earumque amoenitatibus ut & Nymphæ omnium generum in loco fruantur, invitatione non longa minus quam blanda (v. 263—310) optat rogatque. Transit porro v. 311—399 ad æstivi solstitii labores, & hos inter maxime eos qui in avertendis & depellendis tempestatum, insectorum ac vermium damnis occupantur; deinde v. 400—411 ad ea quæ caniculæ tempore agenda jubentur; tum v. 412—422 ad autumnii opera; monetque v. 423—432 vindemiarum tempore claudendos esse hortos. Concludit tandem quatuor hisce a VIRGILIO (Georg. L. II. v. 1, 175 sq.) maximam partem mutatis versibus:

*Hæcenus hortorum cultus, Silvine, docebam,
Sideri vatis referens præcepta Maronis,
Qui primus veteres ausus recludere fontes,
Ascraeum cecinit Romana per oppida carmen.*

Notavimus in hac universi carminis adumbratione de industria illa loca, in quibus vel primo intuitu manifesta cernitur VIRGILII imitatio, sed apta ea utrobique, & in tali quidem occasione laudanda potius quam improbanda. In ceteris haud adeo multa illi debentur exemplari, quam multa deberi falso pervaserat sibi SCHOETTGENIUS (r): quod ex iis facile agnoscas nequaquam admodum crebris reminiscentiis (vocabulo utimur Germanis adamato), quas semper aliquo saltem

B 2

modo

r) Ad versum Columellæ 80:mum, cui hæc fere adscripta verba:
VIRGILIUM noster perpetuo fere imitatur.

modo variatas (s) suo Noster infervire jussit proposito. Sunt vero nonnulla etiam, in quibus is cum MARONE haud infelicitate contendere videatur, ut in illis (v. 155 sqq. 194—214) de verno terræ in fecundas cum maritali cœli imbre nuptias celebrandas ætū (coll. cum VIRGIL. Georg. L. II. v. 324—335. L. III. v. 242—244); sunt plura, in quibus proprio nitent ingenio, ut in his (t).

*Vicini quoque sint amnes, quos incola durus
Attrahat auxilio semper sitientibus hortis;
Aut fons illacrimet putei non sede profunda,
Ne gravis hausturis tendentibus. ilia vellat.*

*Ergo age nunc cultus Et tempora quæque serendis
Seminibus, quæ cura satis, quo fidere primum
Nascantur flores, Pæstique rosaria gemment,
Quo Bacchi genus, aut aliena stirpe gravata
Mitis adoptatis curvetur frugibus arbor,
Pierides tenui deducite carmine Musæ!*

*Tum jussi veniant declivi tramite rivus (u)
Terra bibat fontes, Et hiantia compleat ora.*

s) Patet hoc ex verbis 12 (coll. cum VIRGILII Georg. I. 378.) 16 (Georg. I. 55. Æn. IV. 444. XII. 543), 22 (Ecl. V. 39), 37 (Georg. IV. 119), 52 & 289. (Georg. I. 222.), 91 (Georg. I. 46), 121 (Georg. IV. 102), 218 (Georg. II. 490), 222 (Æn. II. 255), 228 (Ecl. I. 57), 256 (Ecl. IX. 40), 291 (Ecl. V. 44), 310 (Ecl. I. 36 Moret. v. 81), 314 (Georg. I. 212), 330 (Georg. I. 325), 342 (Georg. I. 150 sq.), 358 (Georg. III. 550), 352 sq. (Georg. I. 193 sq.), 430 (Georg. I. 347. II. 4).

t) Vers. 22—26, 35—40, 48 sq. 55—57, 94—97, 101 sq. 104 sq. 124 sq. 166—168, 174—177, 215—264, 268—293.

u) In hoc versu. fons quoque ille, quem imitativum vocant, satis hanc effectus videtur.

— — — tuto necdum confisus olympo,
Sed trepidus profugit chelas & spicula Phæbus
Dira Nepæ, tergoque Croti festinat equino (v).

— — — — —
Verum ubi jam puro discrimine peçtita tellus,
Deposito squalore nitens sua semina poscit,
Pangite tunc varios, terrestria sidera, flores,
Candida leucoja, & flaventia lumina calthæ,

— — — — —
Tum quæ pallet humi, quæ frondens purpurat auro,
Ponatur viola, & nimium rosa plena pudoris,

— — — — —
Glaucea, & profugos vincitura papavera somnos
Spargite, quæque viros acuunt armantque puellis;

— — — — —
Ponitur & lactis gustum quæ condiat herba,
Deletura quidem fronti data signa fugarum (x).

— — — — —
Nunc apio viridi crispetur florida tellus,

Nunc

v) Quis hic non recordatur notissimorum versuum :

Men Phoebus sade : af de djur,
som ödet kastat på min bana,
har Jupiter behogat dana
skorpionen till det bittraste. = t ;
Ut af mitt hus des syn ej mågtar skåda glansen ;
men kråket gör hvad det förmår,
och eiterfvådat för vagnen går,
i hopp att ge mig banesår
med sin bestållsamhet i svansen.

Djurkretsen ; Saga af SILFVERSTOLPE.

x) *Lepidium sativum* L,

Nunc capitis porri longo resoluta capillo
 Latetur, mollemque sinum staphylinus inumbret &c.

Et male damnati moesto qui sanguine surgunt,
 Æacii flores, immortalesque amaranti,
 Et quos mille parit dives natura colores,
 Disponat plantis olitor, quos femine sevit.

Quin & odoratis mesfis jam floribus instat :
 Jam ver purpureum, jam versicoloribus anni
 Fetibus alma parens cingi sua tempora gaudet;
 Jam Phrygiæ loti (y) gemmantia lumina promunt
 Et conniventes oculos violaria solvunt,
 Oscitat & leo, & ingenuo confusa rubore
 Virgineas adaperta genas rosa præbet honores
 Coelitibus, templisque Sabæum miscet odorem.
 Nunc vos Pegasiidum comites Acheloidas oro,
 Menalidumque choros Dryadum, nymphasque Napæas,

Et quæ Sicaniæ flores legistis Halest,
 Cum Cereris proles vestris intenta choreis
 Æquoris Ennæi vernantia lilia carpfit,
 Raptaque, lethæi conjux mox facta tyranni,
 Sideribus tristes umbras, & tartara coelo
 Præposuit, Ditemque Jovi, letumque saluti,
 Et nunc inferno potitur Proserpina regno :
 Vos quoque, jam posito luctu moestoque timore,
 Huc facili gresu teneras advertite plantas,
 Tellurisque comas sacris aptate canistris.

Hic

y) Pro hac voce, *calthæ* legendum volunt PONTEDERA & SCHNEIDER;
 recte, ut videtur.

*Hic nullæ insidiæ nymphis, non ulla rapina:
 Casta Fides nobis colitur sanctique Penates;
 Omnia plena jocis, securo plena cachinno,
 Plena mero, lætisque vigent convivia pratis.
 Nunc ver egebidum, nunc est mollissimus annus,
 Dum Phoebus tener, ac tenera decumbere in herba
 Svadet, Et arguto fugientes gramine fontes
 Nec rigidos potare juvat, nec solæ tepentes;
 Jamque Dionæis redimitur floribus hortus,
 Jam rosa mitescit Sarrano clarior ostro;
 Nec tam nubifugo Borea Latonia Phoebe
 Purpureo radiat vultu, nec Sirius ardor
 Sic micat, aut rutilus Pyrois, aut ore corusco
 Hesperus, Eoo remeat cum Lucifer ortu,
 Nec tam sidereo fulget Thaumantias arcu,
 Quam nitidis hilares collucent fetibus horti.*

Produnt hæc omnia ingenium poëtarum quidem lectione nutritum, sed ex se promens plurima, & illaboratæ simplicitatis venustatisque haud anxie quæsitæ amans. Elucet hoc etiam, simulque rerum scite & vere pingendarum facultas, in egregia Cynaræ Scolymi descriptione v. 237—241, cui virtute fere similis est Punicæ Granati (v. 242 sq.), nec minus ea (v. 248), quam de Humulo lupulo intelligendam esse conjicit SPRENGEL (z). Commendabile pariter judicamus variandæ in rebus similibus dictionis studium, ut cum v. 122 sq. appellat Cepam *lacrymosam*, sed Sinapi *lacescenti fletum facturam*, cum ioquitur v. 23 *diductos pondere qualos*, & v. 306 *distenta contorti stamina junci*, cum inducit v. 128 Lactucam cypriam ut *punica depexam coma*, sed *lacteam crure*, & v. 254 Betam vulgarem ut *folio viridem*, pede candidam.

Justas

Iustas reprehendendi, nedum vituperandi causas raro in Nostro invenias. Homœoteleuton versuum 79 sq. *profundo*, *hirundo*, aut fortuito excidit non animadvertenti, aut si, ut nos quidem putamus (a), fortuitum non est, æque tamen parum displicuit atque Epiphora versuum 192 sq. Absesse potuisset etymologia Lepidii v. 126, quæ tamen & ad indicandum plantæ nomen valet, & Virgilianis exemplis se facile tuetur; debuisset etiam, in Betæ commemoratione v. 251—254, frigida illa allusio ad communem secundæ Græcorum litteræ appellationem, frigidiorque etiam comparatio hortulani plantam humo ferratæ cupidis ictu deprimentis cum magistro litteram in cera exarante. Immundior, ad sensum saltem nostrum, est versus 360 de femina juventæ iusta primum patiente; sed magis etiam impudici SCHNEIDERO videntur v. 30—32 de hortorum tutela Priapo, in quibus male servatam opinatur Maroniani carminis dignitatem & castitatem (b), at multa tum decuisse dici, quæ nostris temporibus non deceret, vel ex ipsis intelligitur istius numinis per omnes hortos obviis simulacris. Quod porro ad v. 43 sq. observat idem, inepte & nauseose aut saltem parum decore *autumnum* appellari *saturum* & (*musto*) *sordidum*, id nimis morose esse dictum loca docent Virgiliana Georg. II. 5, 197, Ovidiana Metam. II. 29. Fast. IV. 897, Horatianus A. P. v. 277, & forte Tibullianus L. II. eleg. I. v. 55. Queritur etiam de duritia, partim appositionis, quæ tamen v. 53 tota perit, si *verticem mundi* cum GESNERO de vertigine & revolutione s. circum:

a) Cfr. Disf. Cl. JOH. MODIN (Præside J. F. WALLENIO) de Homœoteleutis Ligatæ Orationis, Ab. 1807 p. m. 17 sq. Phosphoros, Månadskrift, 1811, p. 547 sqq.

b) Cfr. VIRGIL. Georg. L. IV. v. 110 sq. nec minus versum Nostri 108 & sq. atque HORAT. L. I. sat. 8 v. 1—7.

circumactu, quo vices efficiuntur annuæ, intellexerimus; partim significationis (*arguto gramine* v. 234), quam vero ipse fatetur a VIRGILII *arguta ilice*, *arguto nemore* (Ecl. VII. 1. VIII. 22) parum discrepare; partim transitus (v. 67), sed qui ad v. 58, ut oportet, relatus vix quidquam duri habere iudicabitur. Reprehendenti vero eidem versus Poëtæ 58—67, ideo non parcendum esse telluri iubentibus, sed palis, maris, rastris, ligone, vomere instandum, quod falso putaretur illa esse hominum tum viventium mater, cum tamen genus istud mortalium, quod ex luto Prometheus finxerat, diluvio jam Deucalioneo periisset, & insequens stirps originem debuerit faxi a Deucalione & Pyrrha post terga jactis, nos eo libentius totos addicimus, quoniam & faxa illa antiquioris erant orbis reliquiæ, ipsaque terra haud raro lapidescere credebatur (c), & COLUMELLA ipse, quasi antea dictorum immemor, sui quoque ævi terram appellat v. 257 *almam parentem*. Quod denique perobscurum SPRENGELIO videtur Nostri Carmen, ultro concedimus, non esse idem intellectu ubique æque facile atque sunt illa loca quæ excitavimus; sed bis aut ter si perlegatur ab homine ipsarum rerum non ignaro, vix quidquam habebit, quod plenam remoretur intelligentiam.

Finivimus, non perfecimus, susceptum opus: ne cum poëseos Columellianæ iudice Germano, nescimus quo, nostræ conferremus sensa, vetuit Commentationis ab illo scriptæ (d) apud nos defectus.

c) PLIN. Hist. Nat. L. XXXV. c. 47.

d) Insertam esse eam I:mæ Parti Collectionis Duschianæ der Briefe zur Bildung des Geschmacks, indicat BLANKENBURG l. c. p. 184.